

Privlačna jednostavnost vjere

Imaju li kršćanska vjera i Crkva ikakva smisla u ovom postmodernom društvu? Ima li uopće budućnosti za Crkvu i za vjeru? Pitanja su koja danas ozbiljno postavljaju, ne samo ateisti i agnostici, već i sami vjernici.

Krizu vjere osjećamo sve više i u hrvatskomu društvu te se propitkujemo, planiramo, organiziramo skupove i sjednice ne bismo li otkrili razlog nevjeri i pronašli novi put vjere i Crkve.

I dok se propitkujemo i promišljamo, Bog nam u konkretnim ljudima otkriva novi/stari put kršćanske vjere u ovom našem vremenu. Put skromnosti, poniznosti, jednostavnosti. Put Isusa iz Nazareta, put Franje iz Asiza, put koji zacrtava papa Franjo, put tolikih jednostavnih i poniznih ljudi tijekom kršćanske povijesti koji su zračili vjerom, poticali na vjeru te obnavljali vjeru u određenomu povijesnom razdoblju.

DAVOR
VUKOVIĆ

Vjera i poniznost stoje, naime, u intimnoj vezi. Kršćanska vjera dolazi prvenstveno od Boga, koji je u svojoj ljubavi prvi ponizno prišao čovjeku, spuštajući se na njegovu razinu, govoreći njegovim jezikom, uzevši njegovo tijelo, njegovu narav. Sam Bog pokazuje da je put poniznosti i skromnosti put njegove božanske objave. Jednako je tako kršćanska vjera, kao odgovor na Božju objavu, moguća samo ako je čovjek jednostavan i ponizan. Samo ponizan čovjek, otvorena i iskrena srca, može (po)vjerovati i upoznati Boga. Sveto pismo izričito nam govori kako se Bog oholima protivi, a poniznima daruje milost (usp. 1 Pt 5,5).

Kršćanski govor o poniznosti ima svoju ukorijenjenost u osobi Isusa iz Nazareta u kojemu se očituje vrhunac otajstva Božje objave. Isus se objavljuje kao *ponizni* Sin Božji, koji nije došao da mu služe, već da služi; koji pere noge svojim učenicima i tako simbolično ukazuje na bit kršćanskoga življenja koje se sastoji u poniznomu služenju; koji poziva na nasljedovanje u krotkosti i jednostavnosti srca.

Isus se objavljuje u poniznosti prema Ocu, u poslušnosti njegovoj volji, ali i u poniznosti i jednostavnosti odnosa prema ljudima. Temelj Isusove egzistencijalne poniznosti jest njegova istinska ontološka poniznost (usp. *Enciklopedijski teološki rječnik*, 866.). Pavao to otajstvo snažno izražava u himnu u Poslanici Filipljanima. Iako Sin Božji, on se nije kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe ponizi, poslušan do smrti na križu. *Kénosisu* utjelovljenja odgovara poslušnost prema Ocu, proživljena u poslušnosti do smrti na križu (usp. Fil 2).

Marija je prva usvojila tu evanđeosku novost poniznosti i slijedila je svojega Sina sve do križa. Ona je prva među onim *siromasima u duhu* koje Isus proglašava blaženima. Uz poniznost prema Bogu, kršćanstvo nas uči da se poniznost mora živjeti i odnosu prema bratu čovjeku. Poniznost je tako, u svojoj biti, unutarnje stanje duha koje istovremeno omogućuje susret s Bogom i proizlazi iz susreta s Bogom te se odražava u odnosu prema Bogu i u odnosu prema bližnjima.

Očito je kako poniznost, te uz nju usko povezana skromnost i jednostavnost, pripadaju samoj biti Božje objave i kršćanske vjere. U tom smislu poniznost bi također trebala obilježavati zajednicu onih koji su Kristovi, Crkvu, bilo u njezinim unutarnjim odnosima, bilo u odnosima prema cijelomu svijetu.

Svjedoci smo dvaju velikih događaja u životu Crkve proteklih tjedana. Prvi je odreknuće od službe pape Benedikta XVI., a drugi je izbor novog pape Franje.

Odreknucje od službe pape Benedikta XVI. odjeknulo je u Crkvi i u svijetu, kako reče kardinal Sodano, kao grom iz vedra neba. Mnogi su ostali šokirani, zatečeni, uplašeni. Nagađalo se o mogućim razlozima ovakva čina. A čini se da je razlog vrlo jednostavan: papa Benedikt XVI. priznao je vlastitu ljudskost i ograničenost. U tom je smislu čin odreknuća, prije svega, čin poniznosti jednoga velikog čovjeka.

Papa, kao vrhovni poglavar i autoritet u Crkvi, jednostavno je priznao: »Došao sam do uvjerenja da mi moje snage, zbog poodmakle dobi, više ne dopuštaju vršiti na prikladan način papinsku službu. [...] Za upravljanje lađom svetoga Petra i naviještanje evanđelja potrebni su također tjelesna i duševna snaga, koja se, posljednjih mjeseci, kod mene smanjila tako da moram priznati da nisam više sposoban dobro vršiti povjerenu mi službu« (*Govor tijekom konzistorija*, 11. veljače 2013. godine).

Papa Benedikt XVI. uviđa da ne može više na prikladan način vršiti svoju službu te priznaje otvoreno i izričito, pred Crkvom i pred cijelim svijetom da više nije sposoban upravljati Petrovom lađom. Papa priznaje vlastitu nesposobnost, uzrokovanu manjkom duševne i tjelesne snage. Izniman čin poniznosti, a ujedno i znakovit primjer svima u Crkvi koji obnašaju službe. Nijedna služba ne mora biti doživotna; nijedno vršenje službe ne mora biti *vječno*. Papa Benedikt XVI. uči nas kako je mo-

guće i potrebno biti istinski ponizan te, radi dobra Crkve, odstupiti od službe koja se ne može kvalitetno izvršavati.

Drugi događaj koji je iznenadio Crkvu i svijet jest izbor pape Franje. Rijetko je tko očekivao da će na Petrovo mjesto doći skroman i jednostavan argentinski kardinal. Čovjek koji od prvih svojih riječi i djela, kao novi rimski biskup, svjedoči ljudsku i evanđeosku skromnost, pristupačnost i poniznost. Papa koji uzima ime Franjo, i tako se usko veže uza život Franje Asiškoga, koji je evanđelje živio u radikalnosti siromaštva i poniznosti. Papa Franjo tako daje Rimu i svijetu do znanja da će nastojati oko obnove Crkve i njezina povratka evanđelju i siromašnima.

Skromnost i susretljivost pape Franje jednostavno privlači i osvaja srca ljudi. Izreka kaže da je jednostavnost odlika velikih ljudi. I istinski Božjih, ako smijem dodati. A Crkvi danas, moramo priznati, u jednoj mjeri nedostaje evanđeoske poniznosti i jednostavnosti.

I pred sam odlazak pape Benedikt XVI. nije propustio priliku upozoriti na problem karijerizma, unutarnjih podjela, individualizama, sebičnosti i suparništva koji iznakažuju lice Crkve (usp. *Homilija na Pepelnicu*, 13. veljače 2013. godine). Osim karijerizma, kod određenoga broja klerika još uvijek je prisutan autoritaran i trijumfalan stil ponašanja, neprimjeren luksuz, kao i pomalo čudan odnos prema liturgijskoj i staleškoj odjeći, crkvenim titulama i nazivima. Nije li stoga znakovita Papina gesta zadržavanja metalnoga i odbijanja zlatnoga križa? Ne pokazuje li papa Franjo svojom jednostavnošću i blagošću da crkveni i klerički trijumfalizam ne smije imati mjesto u Kristovoj Crkvi?

Trajna zadaća Crkve jest u vraćanju na izvore. Povratak u prošlost radi budućnosti. Crkva naime ima svoj trajan izvor u evanđelju i u prvoj Crkvi, kada je bilo posebno snažno iskustvo onoga bitnog i središnjeg za kršćanstvo. A središnje za kršćansku vjeru jest upravo radosno iskustvo spasenja ostvareno u Isusu Kristu, te trajno naviještanje i slavljenje toga otajstva, prije svega u *lomljenju kruha*, u euharistiji.

Povratak na izvore omogućuje nam da dobro razumijemo što je u Crkvi bitno, nepromjenjivo, središnje, od čega Crkva živi (božanska i apostolska Tradicija), a što je u Crkvi usputno, promjenjivo, uvjetovano povijesnim i kulturalnim okolnostima (ljudske i povijesne tradicije). Ono promjenjivo i povijesno uvjetovano u Crkvi ne samo da se može, nego se i mora mijenjati, kako bi na vidjelo mogla doći privlačnost i ljepota kršćanstva, sadržana u otajstvu spasenja i ljubavi Božje.

Često, nažalost, u životu Crkve kao da zaboravimo razlikovati promjenjivo od nepromjenjivoga, ljudsko od božanskoga. U tom slučaju, ljudske i promjenjive tradicije postanu ne samo suvišne, nego i zaprjeka otkrivanju božansko-evanđeoskih vrijednosti.

Papa Franjo, sudeći po prvim danima njegove službe, zacrtava novu obnovu Crkve, svjestan važnosti razlikovanja između bitnoga i nebitnoga u Crkvi. Mnogo toga promjenjivog i danas otežava suvremenomu čovjeku, pa i vjerniku, da u Crkvi prepozna Krista raspetoga i uskrsloga, jednostavnoga i poniznoga.

Stoga, upravo stav poniznosti i jednostavnosti, koji uočavamo kod pape Franje, može biti početak obnove Crkve, početak jednoga novog stila crkvenoga (osobito kleričkoga) ponašanja, nastupanja, djelovanja. Jer stil jednostavnosti i poniznosti vraća nas izvornomu, bitnomu, božanskomu, a oslobađa nas nebitnoga i promjenjivoga. A i vrijeme je, kako napisa nedavno Tonči Matulić, da konačno počnemo razlikovati bitno od nebitnoga u Crkvi.